

Regeringens proposition till riksdagen till riksdagen med förslag till lag om ändring av folkpensionslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att folkpensionslagen ändras. Propositionen baserar sig till centrala delar på planen för de offentliga finanserna för 2025–2028 som statsrådet fattade beslut om den 25 april 2024.

I ljuset av EU-domstolens rättspraxis är bestämmelserna om minimibelopp i fråga om förmåner i EU:s förordning om social trygghet tillämpliga på folkpensionen. I propositionen föreslås det att folkpensionslagen ändras så att den motsvarar förordningen om social trygghet. Enligt propositionen ska folkpensionerna i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet beräknas som minimiförmån på det sätt som förutsätts i EU-domstolens rättspraxis. Som bosättningsstad i Finland beaktas också försäkringsperioder som fullgjorts i andra EU-stater. Som pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen beaktas det faktiska beloppet av de pensionsinkomster som betalas från Finland och utlandet.

Enligt vedertagen uppfattning behöver en minimiförmån enligt EU:s förordning om social trygghet inte betalas till personer som bor i ett annat EU-land. I propositionen föreslås det att folkpensionslagen ändras så att folkpension betalas endast till personer som är bosatta i Finland. Därtill föreslås det att folkpensionslagens bestämmelser om verkställighet samordnas med övrig lagstiftning om bosättningsbaserad social trygghet så att betalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts från ingången av månaden efter flyttningen till utlandet.

Genom de föreslagna ändringarna stärks folkpensionssystemets syfte att trygga försörjningen för en person bosatt i Finland då personens arbetspension på grund av en kort yrkeskarriär eller låg inkomstnivå är liten eller om rätt till arbetspension inte finns.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2025.

SISÄLLYS

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Folkpensionslagen.....	5
2.2 Lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall	5
2.3 EU:s förordning om social trygghet.....	6
2.4 Rätt till folkpension i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet	7
2.5 Beräkning av folkpension i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet	7
2.6 Minimiförmån enligt förordningen om social trygghet.....	8
2.7 Handels- och samarbetsavtal mellan EU och Förenade kungariket Storbritannien	9
2.8 Överenskommelser om social trygghet.....	10
2.9 Folkpensionsbelopp som betalats till utlandet	11
2.10 Garantipension	13
2.11 Bedömning av nuläget.....	13
3 Mål	14
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	15
4.1 De viktigaste förslagen.....	15
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	15
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	15
4.2.1.1 Hushållens ställning	15
4.2.1.2 De offentliga finanserna.....	18
4.2.2 Andra konsekvenser för enskilda och för samhället	19
4.2.2.1 Likställdhet och jämställdhet mellan könen.....	19
4.2.2.2 Barnfamiljer	19
4.2.2.3 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet	19
5 Alternativa handlingsvägar	20
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	20
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	21
5.2.1 Sverige	21
5.2.2 Estland.....	22
5.2.3 Norge.....	22
6 Remissvar	23
7 Specialmotivering	23
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	25
9 Ikraftträdande.....	25
10 Verkställighet och uppföljning	25
11 Förhållande till andra propositioner.....	25
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	25
12.1 Rätt till grundläggande försörjning	25
12.2 Jämlik behandling	28

12.3 Sammandrag.....	29
LAGFÖRSLAG	30
Lag om ändring av folkpensionslagen	30
BILAGA.....	32
PARALLELTEXT	32
Lag om ändring av folkpensionslagen	32

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I statsminister Orpos regeringsprogram konstateras det att de offentliga finanserna måste stärkas med sammanlagt nio miljarder euro över två valperioder för att stoppa utvecklingen av skuldsättningen. Regeringens mål är att stärka de offentliga finanserna med sex miljarder euro inom denna valperiod. Målet på längre sikt är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning till samma nivå som i resten av Norden.

Förslaget grundar sig till väsentliga delar på planen för de offentliga finanserna för 2025–2028 som statsrådet beslutade om 25.4.2024. Enligt en skrivning i planen betalas inte längre förmåner enligt folkpensionslagen utomlands. I samband med ramförhandlingarna i april 2024 uppskattades ändringarna medföra en årlig besparing på cirka 38 miljoner från och med 2025. Under beredningen har det preciserats att beslutet gäller folkpensioner, det vill säga ålderspension och sjukpension.

Folkpensionerna omfattas av tillämpningsområdet för EU:s förordningar om de sociala trygghetssystemen. EU:s förordningar om de sociala trygghetssystemen har företräde framom den nationella lagstiftningen. Att personen bor i landet kan i regel inte ställas som villkor för beviljande och utbetalning av förmåner som omfattas av tillämpningsområdet för förordningarna om de sociala trygghetssystemen. Dessutom kan förmåner enligt förordningarna flyttas från ett land till ett annat, det vill säga exporteras. Minimiförmånen enligt pensionskapitlet i förordningarna om social trygghet behöver dock enligt etablerad uppfattning inte exporteras.

I ljuset av EU-domstolens rättspraxis är bestämmelserna om minimiförmån i EU:s förordning om social trygghet tillämpliga på folkpensionen. I propositionen föreslås det att folkpensionslagen ändras så den motsvarar förordningen om social trygghet. Folkpension ska inte betalas till personer bosatta i andra länder som tillämpar EU:s förordningar om social trygghet. Folkpensionerna för personer bosatta i Finland beräknas i enlighet med bestämmelserna om minimiförmån i förordningen om social trygghet.

Dessutom föreslås det att genomförandebestämmelserna i folkpensionslagen ändras så att utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts från ingången av månaden efter flyttningen utomlands.

1.2 Beredning

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten. Utkastet till regeringens proposition var ute på remiss (*kompletteras senare*). Utlåtanden och handlingar relaterade till propositionen är tillgängliga i den offentliga tjänsten på adressen <https://stm.fi/hankkeet> med projektnumret <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM058:00/2024>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Folkpensionslagen

Enligt 1 § i folkpensionslagen (568/2007) är lagens syfte att trygga försörjningen under ålderdomen och vid arbetsförmåga för personer bosatta i Finland samt försörjningen för den efterlevande maken eller barn som är bosatta i Finland efter att en i Finland bosatt person har avlidit.

Folkpensioner enligt folkpensionslagen är ålderspension och sjukpension. Familjepensioner enligt folkpensionslagen är efterlevandepension och barnpension. Dessutom föreskriver folkpensionslagen om barnförhöjning.

I princip har personer bosatta i Finland rätt till förmåner enligt folkpensionslagen. För att pensionsrätt ska beviljas krävs vanligtvis en bosättningsperiod på tre år. För att folkpension och barnförhöjning ska beviljas krävs det att sökanden har varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år. Kravet på bosättningsperiod gäller inte unga arbetsförmögna personer som har fått handikappbidrag för personer under 16 år eller om arbetsförmågan har inträtt medan de varit bosatta i Finland och innan de har fyllt 19 år. Kravet för att familjepension ska beviljas är att förmånslåtaren hade varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år.

Enligt folkpensionslagen betraktas en person som bosatt i Finland, om han eller hon enligt lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall arbetar eller är bosatt i Finland eller med stöd av den lagen anses ha ställning som bosatt i Finland.

Om en förmånstagare flyttar utomlands för att bosätta sig där, utbetalas förmånen enligt folkpensionslagen för ett år från ingången av den månad som följer på flyttningen. Utbetalningen av förmånen avbryts dock från ingången av månaden efter flyttningen, om inte förmånstagaren omedelbart innan han eller hon flyttade utomlands varit bosatt i Finland i ett års tid.

2.2 Lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall

Lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019) innehåller bestämmelser om förutsättningar som gäller arbete och bosättning vid tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner på personer som kommer från utlandet till Finland eller som flyttar från Finland till utlandet. Lagen tillämpas tillsammans med lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner och den internationella lagstiftningen om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Lagen definierar boende i Finland vid tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner. Utgångspunkten är faktiskt boende i landet. Vid tillämpning av förmånslagstiftningen anses en person vara bosatt i Finland om han eller hon har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här. Dessutom förutsätts att personen även i övrigt ständigt huvudsakligen vistas i Finland. I princip har en person inte rätt till bosättningsbaserade förmåner om personen flyttar utomlands för att bosätta sig där.

Lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall definierar när en person som vistas utomlands fortfarande anses vara bosatt i Finland på så sätt att personens rättighet till bosättningsbaserade förmåner kan fortsätta trots vistelsen utomlands. En person anses fortfarande vara bosatt i Finland om personen bor stadigvarande i Finland, men vistas tillfälligt utomlands under högst sex månader. I länder som tillämpar EU-lagstiftning bedöms vistelse på det sätt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämp-

ningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Utsända arbetstagare, biståndsarbetare, forskare och stipendiater samt deras familjemedlemmar har ställning som bosatta i Finland i högst fem år.

2.3 EU:s förordning om social trygghet

Samordningen av de sociala trygghetsrättigheterna för personer som rör sig mellan EU-länder föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan förordningen om social trygghet) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan tillämpningsförordning). Målet är att en person inte ska förlora sin rätt till social trygghet på grund av att han eller hon har utnyttjat den rörelsefrihet som tryggas i EU:s grundfördrag. Avsikten är också att förhindra att en person på grund av samma risk kan få grundlösa förmåner från flera medlemsstater.

Förordningen om social trygghet tillämpas i alla EU-medlemsländer, länder som hör till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och i Schweiz samt Förenade kungariket (nedan länderna som tillämpar förordningen om social trygghet).

Tillämpningsområdet för personkretsen är omfattande i förordningen om social trygghet. Tillämpningsområdet för personkretsen omfattar under vissa förutsättningar medborgare i en medlemsstat, statslösa och flyktingar. Tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet har dessutom utvidgats till att gälla tredjelandsmedborgare genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010.

Förordningen om social trygghet skapar inget gemensamt system för social trygghet i EU-länderna utan de separata nationella systemen kvarstår i kraft. Enligt fast rättspraxis har förordningen om social trygghet till enda syfte att säkerställa samordning mellan dessa system och medlemsländerna bibehåller sålunda sin behörighet att utforma sina system för social trygghet (dom C-282/11 Salgado González och dom C-189/16 Zaniewicz-Dybeck). Varje medlemsstat kan i sin lagstiftning bestämma bland annat villkoren för rätten till förmåner (dom C-282/11 Salgado González, dom C-212/06, Gouvernement de la Communauté française och Gouvernement wallon och dom C-503/09, Stewart). Vid utövandet av denna behörighet måste medlemsstaterna likväl beakta unionsrätten och i synnerhet bestämmelserna i grundfördraget om rätten för varje unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium (dom C-282/11, Salgado González och dom C-503/09, Stewart). Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) ser till att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av unionens grundfördrag. EU-domstolen säkerställer att unionsrätten tolkas och tillämpas på samma sätt i hela EU. EU-domstolen fastställer i sista hand karaktäriseringen av de nationella sociala trygghetsförmånerna vid tillämpningen av förordningen om social trygghet.

Förordningen om social trygghet föreskriver bland annat om principen för sammanläggningen av bland annat försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder samt om principen för export av förmåner.

Kapitel 4 i avdelning III i förordningen om social trygghet gäller förmåner vid invaliditet och kapitel 5 ålders- och efterlevandepensioner. Bestämmelserna om beräkning av pensioner finns i artiklarna 50–57 i förordningen om social trygghet. I artikel 58 i förordningen om social trygghet föreskrivs om minimiförmån.

Kapitel 9 i avdelning III i förordningen om social trygghet gäller särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmåner. Med särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmåner avses sådana

blandade förmåner som har drag av både social trygghet och socialt stöd. Bestämmelserna om export av förmåner tillämpas inte på särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmåner. Särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmåner ska förtecknas i bilaga X till förordningen.

2.4 Rätt till folkpension i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet

Förordningen om social trygghet har ansetts förutsätta att folkpension även ska betalas till en person som bor i en stat som tillämpar förordningen om social trygghet. Vid fastställande av förmån enligt folkpensionslagen beaktas vid behov vad som föreskrivs i förordningen om social trygghet och dess föregående förordning (EEG) nr 1408/71. Folkpensionslagen har anpassats enligt förordningen om social trygghet i fråga om krav på bosättning och bosättnings tid.

Folkpensionslagen föreskriver att även en person som inte är bosatt i Finland har rätt till förmåner enligt lagen om förmånstagaren bor i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas. Med avseende på ålders- och sjukpension och barnförhöjning förutsätts även att personen omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet och att han eller hon har bott eller arbetat i Finland. I fråga om familjepension förutsätts också att förmånslåtaren omfattades av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet, hade bott eller arbetat i Finland och vid sin död bodde i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas.

Vid beräkningen av bosättnings tiden på tre år som förutsätts för pensionsrätten beaktas vid behov försäkringsperioderna som uppfyllts i en annan stat där förordningen om social trygghet tillämpas, förutsatt att personen har varit bosatt i Finland i minst ett år.

2.5 Beräkning av folkpension i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet

Då förmånstagaren omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet, tillämpas bestämmelserna om beräkning av pensionerna i förordningen om social trygghet på beräkningen av folkpensionen. Enligt artikel 52 i förordningen om social trygghet ska förmånsbeloppet beräknas på två sätt: enligt den lagstiftning som den tillämpar om villkoren för beviljande av pensionen uteslutande uppfylls enligt nationell lagstiftning (oberoende förmån) och å andra sidan genom att beräkna ett teoretiskt belopp och därefter ett faktiskt belopp (pro-rata beräknad förmån). Den berörda personen ska ha rätt att erhålla det högsta av de belopp som har beräknats från den behöriga institutionen i varje medlemsstat.

Artikel 54 i förordningen om social trygghet begränsar tillämpningen av nationella bestämmelser som förhindrar sammanträffande av förmåner av samma slag. Sammanträffande av förmåner av samma slag är alla sammanträffande invaliditets-, ålders- och efterlevandepensionsförmåner som beräknats eller beviljats på grundval av fullgjorda försäkrings- eller bosättningsperioder för samma person. Utgångsmässigt har artikel 54 tolkats så att den förhindrar att arbets- eller bosättningsbaserad pension som betalas från ett land som tillämpar förordningen om social trygghet beaktas som pensionsinkomst i folkpensionen. I bilaga XI till förordningen om social trygghet finns en bestämmelse om beräkning av folkpension som innehåller ett undantag från bestämmelserna om beräkning av pension enligt förordningen. Bestämmelsen i bilagan gör det möjligt att beakta en arbetspension som betalats av ett annat EU-land som pensionsinkomst vid beräkningen av folkpensionen. Syftet med bestämmelsen i bilagan beskrivs i punkt 43 i ingressen till förordningen. Enligt den är syftet att säkerställa att beloppet för den nationella pensionen inte kan understiga beloppet för den nationella pension som beräknas om alla försäkringsperioder fullgjorda i en annan medlemsstat hade fullgjorts i Finland.

I praktiken beräknar Folkpensionsanstalten folkpensionen i enlighet med bestämmelsen i bilagan och den därtill hörande punkten i ingressen till förordningen om social trygghet så att försäkringstiderna i övriga EU-länder läggs till försäkringstiden i Finland vid beräkning av den oberoende pensionen. Som pensionsinkomst som påverkar folkpensionen beaktas å andra sidan Finlands arbetspension, arbetspensioner i andra EU-länder och arbetsbaserade pensioner som inte omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet.

Pensionen beräknas också som pro rata-pension enligt förordningen om social trygghet som motsvarar andelen försäkringsperioder som fullgjorts i Finland. En förmånlighetsjämförelse bli aktuell då personen bor i Finland och kravet på bosättningsperiod på tre år fullgörs med försäkringstiden i Finland. I regel är en oberoende pension större än en pro rata-pension.

Om personen bor i ett annat land som tillämpar förordningen om social trygghet eller om en person som bor i Finland inte har bott i Finland i tre år, får personen rätt till pension enbart med stöd av förordningen om social trygghet. Då har personen endast rätt till pro rata-pension beräknad enligt förordningen om social trygghet, dvs. ingen förmånlighetsjämförelse görs.

2.6 Minimiförmån enligt förordningen om social trygghet

Artikel 58 i förordningen om social trygghet gäller minimiförmån. Enligt artikeln får en förmånstagare på vilken pensionskapitlet i förordningen om social trygghet är tillämpligt, i den medlemsstat där denne är bosatt, inte tilldelas ett lägre förmånsbelopp än det minimibelopp som har fastställts enligt denna lagstiftning för en försäkrings- eller bosättningsperiod som motsvarar alla de försäkringsperioder som enligt detta kapitel har beaktats för utbetalningen. Medlemsstatens behöriga institution ska under hela den tid personen är bosatt inom statens territorium betala ut ett tillägg till denne motsvarande skillnaden mellan det totala förmånsbelopp som skall utbetalas enligt detta kapitel och minimibeloppet. Förordning 1408/71 som föregick förordningen om social trygghet hade en motsvarande bestämmelse.

EU-domstolen har ansett att det är fråga om en minimiförmån i den mening som avses när lagstiftningen i bosättningsstaten innehåller en specifik garanti som ska tillförsäkra dem som åtnjuter sociala trygghetsförmåner en minimiinkomst som överstiger storleken på de förmåner som de hade kunnat göra anspråk på enbart med stöd av fullgjorda försäkringsperioder och erlagda avgifter (dom 22/81 Browning och dom C-189/16 Zaniewicz-Dybeck). Enligt EU-domstolens fasta rättspraxis gäller minimiförmån de fall där förmånstagaren under en relativt kort period omfattas av lagstiftningarna i de stater där vederbörande arbetat, vilket inneburit att det sammanlagda förmånsbeloppet från dessa stater inte gjort det möjligt för honom eller henne att uppnå en skälig levnadsnivå (dom 64/77 Torri, dom 22/81 Browning och dom C-189/16 Zaniewicz-Dybeck).

Medlemsstaterna har ingen skyldighet att reglera minimiförmånen. Eftersom den nationella lagstiftningen nödvändigtvis inte föreskriver om minimiförmån är det inte möjligt att i bestämmelserna om beräkning av pension i förordningen om social trygghet fastställa särskilda och detaljerade bestämmelser om beräkning av minimiförmånen. Beräkningsmetoden som grundar sig på bestämmelserna om pro rata-beräkning av pensioner i förordningen om social trygghet kan inte godkännas för beräkning av minimiförmånen. En sådan förmån ska beräknas i enlighet med bestämmelserna om minimiförmån i förordningen om social trygghet och bestämmelserna i den nationella lagstiftningen, dock utan tillämpning av de nationella bestämmelserna om pro rata-beräkning. Vid beräkning av minimiförmånen ska den behöriga institutionen enligt den specifika bestämmelsen i förordningen om social trygghet ta hänsyn till de faktiska pensionsinkomster som den försäkrade uppstår i en annan medlemsstat (dom C-189/16 Zaniewicz-Dybeck).

Enligt rättspraxisen behöver minimiförmånens belopp inte vara fast eller preciserat. Det kan beräknas med tillägg och avdrag vars syfte är att beakta bland annat den berörda personens privatsituation. Artikel 58 i förordningen om social trygghet gäller enligt sitt syfte huvudsakligen situationer där minimiförmånens belopp är beroende av längden på fullgjorda försäkrings- och bosättningsperioder. Det kan alltså vara fråga om en minimiförmån i den nationella förmånen även om förmånen kan höjas eller sänkas enligt försäkrings- eller bosättningsperioder (Eftadomstolens dom E-3/23).

EU-domstolen har ansett att en garantipension enligt Sveriges socialförsäkringsbalk är minimiförmånen enligt förordningen om social trygghet. Syftet med garantipensionen är att säkerställa en skälig levnadsnivå för pensionstagarna genom att garantera en minimiinkomst som överskrider beloppet de är berättigade till om de endast skulle få inkomstrelaterad ålderspension, då detta belopp visar sig vara för lågt eller då de inte alls får sådan pension. Garantipensionen utgör således grundskyddet för Sveriges allmänna pensionssystem. Enligt EU-domstolen är garantipensionen på basis av sitt syfte en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet.

2.7 Handels- och samarbetsavtal mellan EU och Förenade kungariket Storbritannien

Avtalet om handel och samarbete (handels- och samarbetsavtalet) mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, innehåller bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen mellan Förenade kungariket och EU:s medlemsstater i situationer efter den 1 januari 2021. När det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen finns de centrala bestämmelserna i handels- och samarbetsavtalet i del två rubrik fyra avdelning I i avtalet samt i protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen och i bilagorna till det protokollet. Protokollen och bilagorna till handels- och samarbetsavtalet utgör integrerade delar av avtalet.

I protokollet om samordningen av de sociala trygghetssystemen finns bestämmelser om sammanläggning av perioder och export av förmåner på samma sätt som i förordningen om social trygghet. Som ett undantag från den allmänna principen om export av förmåner föreskrivs i protokollet att invaliditetsförmåner inte behöver betalas utanför statens gränser. I situationer som omfattas av tillämpningsområdet för handels- och samarbetsavtalet har en person som bor i Förenade kungariket således inte rätt till invaliditetspension som betalas som folkpension. Personer som bor i Förenade kungariket har fortfarande vid tillämpning av handels- och samarbetsavtalet kunnat ha rätt till ålderspension som betalas som folkpension.

Artikel SSC.53 om minimiförmån i protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen innehåller motsvarande bestämmelser som artikel 58 i förordningen om social trygghet.

Lagen om tillämpning av bestämmelserna om samordning av de sociala trygghetssystemen i handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (393/2022) föreskriver att vid tillämpningen av bestämmelserna om samordning av de sociala trygghetssystemen i handels- och samarbetsavtalet iakttas i tillämpliga delar de bestämmelser i den nationella förmånslagstiftningen som tillämpas tillsammans med förordningen om social trygghet. När de bestämmelser i handels- och samarbetsavtalet som gäller samordning av de sociala trygghetssystemen tillämpas tillsammans med bestämmelserna i förmånslagstiftningen, tillämpas de bestämmelser som gäller EU-medlemsstater i tillämpliga delar på Förenade kungariket. De bestämmelser i förmånslagstiftningen i vilka det hänvisas till förordningen om social trygghet tillämpas i tillämpliga delar tillsammans med protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen som fogats till handels- och samarbetsavtalet.

Genom avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen tryggas de sociala trygghetsrättigheter som de som utövat sin rörelsefrihet uppnått före 1.1.2021, och bestämmelserna i avtalet har företräde framom handels- och samarbetsavtalet. Enligt utträdesavtalet tillämpas förordningen om social trygghet på samordningen av de sociala trygghetssystemen mellan EU-länderna och Förenade kungariket i situationer som omfattas av utträdesavtalet.

2.8 Överenskommelser om social trygghet

Finland har med vissa länder ingått avtal om social trygghet som gäller förmåner enligt folkpensionslagen. I bilaterala avtal om social trygghet föreskrivs uttryckligen om betalning av förmåner som omfattas av avtalet som betalas från ett land till ett annat. Överenskommelser om social trygghet är statsfördrag som är bindande för Finland.

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Australien (FördrS 35–36/2009) gäller Finlands arbetspensionssystem och folkpensionen i fråga om ålderspension och förtida ålderspension. Överenskommelsen gäller personer som omfattas eller har omfattats av Finlands lagstiftning eller som har bott eller bor i Australien. I artikel 5 i överenskommelsen föreskrivs om export av förmåner. Enligt artikeln betalas förmåner till personer som är bosatta på någondera partens territorium. Artikel 15 i överenskommelsen innehåller bestämmelser om rätten till folkpension.

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Chile (FördrS 97–98/2007) gäller för Finlands del folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet samt pensionstagares sjukvårdsförmåner. Överenskommelsen tillämpas på personer som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen samt personer som härleder sin rätt från dessa personer. I artikel 5 i överenskommelsen föreskrivs om export av förmåner. Enligt artikeln får pensioner och andra kontantförmåner inte minskas, ändras, avbrytas eller dras in därför att förmånstagaren bor på den andra fördragsslutande partens territorium. Artikel 12 i överenskommelsen innehåller bestämmelser om rätten till folkpension och familjepension.

Överenskommelsen mellan Finland och Israel om social trygghet (FördrS 89–90) gäller för Finlands del folkpensionssystemet, arbetspensionssystemet, försäkring mot olycksfall och yrkesjukdomar samt barnbidrag och moderskapsunderstöd. För utsända arbetstagares del gäller överenskommelsen dessutom sjukförsäkring och föräldraförmåner. Överenskommelsen tillämpas på personer som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen samt deras familjemedlemmar och efterlevande. I artikel 5 i överenskommelsen föreskrivs om export av förmåner. Enligt artikeln får pensioner och andra kontantförmåner inte minskas, ändras, avbrytas eller dras in därför att förmånstagaren bor på den andra fördragsslutande partens territorium. Denna bestämmelse tillämpas för Finlands del inte på arbetslöshetspension eller pensionstagarbostadsbidrag. Artikel 14 i överenskommelsen innehåller bestämmelser om rätten till folkpension och familjepension.

Överenskommelse mellan Finland och Canada om social trygghet (FördrS 5–6/1998, ändringsprotokollet FördrS 97–98/1996) gäller för Finlands del folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet. Överenskommelsen tillämpas på personer som omfattas eller har omfattats av Canadas eller Finlands lagstiftning samt på försörjningstagare och förmånstagare enligt någondera fördragsslutande partens lagstiftning. Artikel IV i överenskommelsen gäller betalning av förmåner till utlandet. Enligt artikeln får förmåner inte minskas, ändras, inställas, upphävas eller beslagtas bara av den orsaken att förmånstagaren är bosatt på den andra fördragsslutande partens territorium, och förmånerna ska betalas till den andra partens territorium. Artikel X i överenskommelsen innehåller bestämmelser om rätten till folkpension och familjepension.

Överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om social trygghet (FördrS 85–86/1992) gäller för Finlands del ålders-, invalid- och efterlevandepension. För utsända arbetstagares del gäller överenskommelsen dessutom sjuk- och föräldraförsäkringar och barnbidrag. Överenskommelsen tillämpas på varje person som omfattas eller omfattats av lagstiftningen i Förenta staterna eller Finland och på familjemedlemmar och efterlevande till en dylik person. I artikel 3.3 i överenskommelsen föreskrivs om export av förmåner. Enligt den tillämpas inte de bestämmelser i en fördragsslutande stats lagstiftning, som begränsar rätten till eller utbetalningen av kontantförmåner enbart på den grund att personen i fråga är bosatt eller vistas utom denna fördragsslutande stats territorium, på personer bosatta inom den andra fördragsslutande statens territorium. Artikel 6 i överenskommelsen innehåller bestämmelser om rätten till folkpension och familjepension.

På personer som rör sig mellan de nordiska länderna tillämpas utgångsmässigt bestämmelserna i förordningen om social trygghet. Det finns dock en gällande multilateral konvention om social trygghet mellan de nordiska länderna (FördrS 54–55/2014) som tillämpas på Island, Norge, Sverige, Finland och Danmark, inklusive Färöarna och Grönland. Konventionen tillämpas på samma förmåner som omfattas av förordningen om social trygghet. Konventionen om social trygghet gäller personer som omfattas av förordningen om social trygghet. Enligt den nordiska konventionen om social trygghet tillämpas förordningen om social trygghet på tredjelandsmedborgare. Detta är av betydelse framför allt för Danmark, Norge och Island eftersom dessa länder inte tillämpar EU-förordningen om utvidgningen av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet till att omfatta tredjelandsmedborgare.

2.9 Folkpensionsbelopp som betalats till utlandet

I december betalades folkpension till cirka 24 000 förmånstagare som är bosatta utomlands. Bland dessa folkpensionstagare som är bosatta utomlands bodde 74 procent, dvs. 18 000, av mottagarna i Sverige.

Nedan presenteras antalet folkpensionstagare som är bosatta utomlands och storleken på den genomsnittliga förmånen i tabellform ordnade enligt land enligt antalet pensionstagare. Den första tabellen presenterar uppgifter om alla folkpensionstagare som bor utomlands, dvs. den omfattar både ålders- och sjukpensionstagare. Ålderspensionstagare och sjukpensionstagare enligt folkpensionslagen har specificerats i tabell 2 och 3. Folkpensions betalades till sammanlagt 39 länder. Siffrorna innefattar inte folkpensionstagare som är bosatta i länder utanför de nordiska länderna om är parter i konventionen om social trygghet.

Tabell 1. Folkpensionstagare bosatta utomland 31.12.2023.

Land	Mottagare	Genomsnittlig förmån/mån.
Sverige	18 015	129 €
Estland	2 046	132 €
Tyskland	1 514	90 €
Spanien	560	230 €
Norge	295	164 €
Förenade kungariket	292	123 €
Danmark	236	148 €
Polen	207	48 €
Nederländerna	188	161 €

Frankrike	184	170 €
Italien	152	177 €
Övriga (28 länder)	653	149 €
Totalt	24 342	130 €

Tabell 2. Ålderspensionstagare bosatta utomlands 31.12.2023.

Land	Mottagare	Genomsnittlig förmån/mån.
Sverige	17 533	125 €
Estland	1 911	133 €
Tyskland	1 474	85 €
Spanien	508	216 €
Förenade kungariket	278	107 €
Norge	267	147 €
Danmark	225	143 €
Polen	196	48 €
Nederländerna	181	148 €
Frankrike	178	159 €
Italien	150	172 €
Övriga (16 länder)	594	135 €
Totalt	23 495	125 €

Tabell 3. Sjukpensionstagare bosatta utomlands 31.12.2023.

Land	Mottagare	Genomsnittlig förmån/mån.
Sverige	482	271 €
Estland	135	124 €
Spanien	52	366 €
Tyskland	40	290 €
Norge	28	329 €
Förenade kungariket	14	442 €
Schweiz	12	359 €
Polen	11	49 €
Slovakien	11	35 €
Danmark	11	239 €
Nederländerna	7	481 €
Övriga (26 länder)	51	384 €
Totalt	847	261 €

2.10 Garantipension

Lagen om garantipension (703/2010) föreskriver om garantipension. Syftet med lagen är att genom pension som betalas av statsmedel trygga försörjningen för en pensionstagare som är bosatt i Finland, om pensionstagarens pensioner i övrigt inte räcker till skälig försörjning.

I beredningen av lagen om garantipension konstateras att garantipensionen är en sådan minimiförmån som avses i artikel 58 i förordningen om social trygghet och en sådan särskild icke avgiftsfinansierad kontantförmån som avses i artikel 70 (RP 50/2010 rd). Garantipensionen har anmälts till Europeiska kommissionen som minimiförmån enligt artikel 58.

2.11 Bedömning av nuläget

På grund av den senaste tidens rättspraxis om minimiförmån enligt förordningen om social trygghet och de ändringar som gjorts i folkpensionssystemet efter ikraftträdandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) är det motiverat att på nytt granska tillämpningen av folkpensionerna i förhållande till förordningen om social trygghet.

Det är fråga om en minimiförmån som avses i förordningen om social trygghet då syftet med förmånen är att garantera mottagarna av sociala trygghetsförmåner en minimiinkomst som överstiger förmånsbeloppet som de kan göra anspråk på enbart med stöd av försäkringsperioder och sina försäkringsavgifter. I bestämmelsen om minimiförmån i förordningen om social trygghet avses de situationer där arbetstagaren under en relativt kort period omfattas av lagstiftningarna i de stater där arbetstagaren arbetat, vilket inneburit att det sammanlagda förmånsbeloppet från dessa stater inte gjort det möjligt att uppnå en skälig levnadsnivå. Enligt rättspraxisen är det just syftet med förmånen i fråga som är viktigt vid tillämpningen av minimiförmånen.

I samband med ikraftträdandet av EES-avtalet ansågs det att folkpension även ska beviljas en sådan person som vid tidpunkten för pensionsfallet är bosatt i en annan medlemsstat (RP 227/1992 rd). För att kunna trygga folkpensionssystemets betydelse som minimipensionsskydd för personer bosatta i Finland, ändrades folkpensionslagen så att folkpensionsbeloppet står i proportion till den tid personen varit bosatt i Finland. Bosättningsbaserade pensioner ändrades också i de andra nordiska länderna så de står i proportion till bosättningsstiden.

Folkpensionen antog sin nuvarande form som en pension som kompletterar förvärvspensionerna och tryggar utkomsten genom folkpensionsreformen 1996, då också folkpensionens basdel blev pensionsavhängig. Man upphörde också med att ta ut försäkrades folkpensionspremier 1996 och arbetsgivarens folkpensionsavgift slopades 2010. Numera finansieras folkpensionskostnaderna helt och hållet med statliga skattemedel.

Syftet med folkpensionssystemet är att trygga minimiförsörjningen för pensionstagare vars arbetspension på grund av en kort yrkeskarriär eller låg inkomstnivå är liten eller som inte alls har rätt till arbetspension (RP 50/2010 rd, s. 5, RP 90/2006 rd, s. 31, RP 43/2019 rd, s. 5). Folkpensionsbeloppet påverkas av pensionstagarens familjeförhållanden, beloppet på andra pensionsinkomster samt längden på bosättningsstiden i Finland. Enligt 2024 års nivå är folkpensionens fulla belopp 775,70 euro per månad för ensamstående och 692,54 euro per månad för gifta eller samboende personer. Full folkpension kan endast beviljas om pensionstagarens arbetspensioner totalt uppgår till högst 65,62 euro i månaden enligt 2024 års nivå. Till den del arbetspensionerna överstiger detta belopp minskar folkpensionen med 50 procent. Ensamstående har inte rätt till folkpension om pensionsinkomsterna överstiger 1 601,20 euro i månaden och gifta och samboende om pensionsinkomsterna överstiger 1 434,87 euro i månaden.

Folkpension är till stor del en likadan förmån som garantipensionen i Sverige och som EU-domstolen har ansett vara en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet. I båda förmånerna är det fråga om ett grundskydd för personer vars pension från arbete är liten eller inte alls finns. Båda förmånerna grundar sig på bosättning och finansieras med skattemedel. Arbetspensioner och vissa andra förmåner minskar både folkpensionen och Sveriges garantipension och beloppet på båda pensionerna beror dessutom på bosättningstidens längd. För beviljande av både folkpension och Sveriges garantipension förutsätts en bosättningstid på tre år.

I ljuset av EU-domstolens rättspraxis är folkpensionen på grundval av sitt syfte en minimiförmån som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 58 i förordningen om social trygghet. Enligt EU-domstolens rättspraxis ska inte bestämmelserna om pro rata-beräkningen tillämpas på beräkning av minimiförmån enligt förordningen om social trygghet. Pensionsinkomsternas faktiska belopp som personen får från en annan medlemsstat ska beaktas som pensionsinkomst som påverkar minimiförmånen. Folkpensionen ska således beräknas enligt bestämmelserna i folkpensionslagen med beaktande av bestämmelserna i artikel 58 i förordningen om social trygghet. Vid beräkning av folkpensionen ska man även beakta försäkringsperioder som fullgjorts i andra stater som tillämpar förordningen om social trygghet och bestämmelserna om pro rata-beräkningen får inte tillämpas. Vid beräkning av folkpensionen ska man i enlighet med 22 § i folkpensionslagen beakta pensionsinkomsternas belopp som betalas både från Finland och från utlandet.

Beräkningen av folkpensionen motsvarar redan för närvarande i stor utsträckning det sätt på vilket minimiförmånen beräknas eftersom det till förordning 883/2004 fogats en bestämmelse i bilagan, enligt vilken arbetspension som betalas av ett annat EU-land beaktas som pensionsinkomst vid beräkning av folkpensionen. Folkpensionen har i praktiken beräknats så att försäkringsperioder som fullgjorts i andra länder som tillämpar förordningen om social trygghet. I minimiförmånen kan dock även bosättningsbaserad pension som betalas av ett annat EU-land beaktas som inkomst. På grund av den ändrade tolkningen bör bestämmelsen i bilagan upphävas.

Enligt etablerad uppfattning tillämpas de allmänna principerna i förordningen om utbetalning av förmåner på minimiförmån. På grund av den ändrade tolkningen bör nödvändiga ändringar göras i folkpensionslagen.

Huvudregeln i den bosättningsbaserade förmånslagstiftningen är att utbetalning av bosättningsbaserade förmåner avbryts från och med permanent flyttning utomlands. Folkpensionslagens genomförandebestämmelse, enligt vilken utbetalning av förmån enligt folkpensionslagen fortsätter i ett år då förmånstagaren flyttar utomlands för att bosätta sig, avviker från denna huvudregel. Med tanke på tydligheten och konsekvensen i lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner är det motiverat att utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts från och flyttning till utlandet på motsvarande sätt som vid andra bosättningsbaserade förmåner.

3 Mål

Genom propositionen eftersträvas besparingar på 38 miljoner i statsfinanserna från och med 2025. Genom de föreslagna ändringarna stärks folkpensionssystemets syfte att trygga försörjningen för en person bosatt i Finland då personens arbetspension på grund av en kort yrkeskarriär eller låg inkomstnivå är liten eller om rätt till arbetspension inte finns. Syftet med propositionen är att ändra folkpensionslagen så den motsvarar förordningen om social trygghet som är förpliktande för Finland och ändringen av dess tolkning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ändringar i folkpensionslagen som hänför sig till minimiförmånen enligt artikel 58 i förordningen om social trygghet. Folkpension, dvs. ålders- och sjukpension enligt folkpensionslagen, betraktas som minimiförmån enligt förordningen om social trygghet. Folkpensionslagen ska ändras så att pro rata-beräkningen enligt förordningen om social trygghet inte längre tillämpas på folkpensionerna för förmånstagare som är bosatta i Finland. Dessutom har endast personer bosatta i Finland rätt till folkpension. Dessutom föreslås det att genomförandebestämmelserna i folkpensionslagen ska ändras så att utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts från ingången av den månad som följer efter flyttningen då personen flyttar för att bosätta sig utomlands.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Hushållens ställning

Bosatta utomlands

I propositionen föreslås att utbetalningen av folkpensioner ska avbrytas för pensionstagare som är bosatta i länder som tillämpar förordningen om social trygghet. Ändringen minskar försörjningen för dessa personer eftersom folkpensionens andel enligt folkpensionslagen faller bort från försörjningen. För 81 procent, dvs. knappa 20 000 folkpensionstagarna är konsekvenserna under 200 euro i månaden. Den föreslagna ändringen minskar pensionsinkomsten för cirka 4 500 folkpensionstagare med över 200 euro i månaden. Utbetalningen av folkpensioner på minst 600 euro avbryts för cirka 250 personer, varav cirka hälften är 20–64 år. Beloppen ovan är i brutto. Då eventuella skatter som ska betalas för pensionsinkomsterna beaktas kan effekten på folkpensionstagarens nettoinkomster vara mindre än det som presenteras ovan.

Tabell 3. Fördelningen av folkpensioner för personer bosatta utomlands enligt kön och åldersgrupp 31.12.2023.

Kön	Åldersgrupp	Folkpensionens storlek				Totalt
		Under 200 euro	200–399 euro	400–599 euro	600 euro eller mer	
Män	20–49	32	11	5	33	81
Män	50–64	224	77	32	31	364
Män	65–79	3 161	539	126	33	3 859
Män	80+	2 514	417	39	7	2 977
Kvinnor	20–49	10	17	11	29	67
Kvinnor	50–64	232	91	27	29	379
Kvinnor	65–79	6 577	1 072	218	49	7 916
Kvinnor	80+	7 082	1 361	220	36	8 699

Totalt		19 832	3 585	678	247	24 342
--------	--	--------	-------	-----	-----	--------

Den genomsnittliga storleken på de pensionsinkomster som beaktats vid beräkningen av folkpensioner är cirka 500 euro för pensionstagare som är bosatta utomlands. För majoriteten, dvs. cirka 70 procent, hade folkpensionen dock beräknats enligt förordning 1408/71 som var i kraft före den nuvarande förordningen om social trygghet. Som pensionsinkomst som ska beaktas i folkpensionen har man då använt kalkylerad finländsk arbetspension och eventuell utländsk pension som inte omfattas av förordningen om social trygghet. Den kalkylerade arbetspensionen är en teoretisk pension som beräknats utifrån den arbetspension som tjänats in i Finland och den beskriver nödvändigtvis inte pensionstagarens faktiska situation. Det finns inga omfattande uppgifter om beloppet av de faktiska pensionsinkomsterna för folkpensionstagare som är bosatta utomlands.

Knappa 16 000 folkpensionstagare som är bosatta utomlands har ingen arbetspension alls från Finland. Enligt tillgängliga uppgifter har största delen av dessa personer dock en pensionsinkomst från utlandet. Sju procent av alla folkpensionstagare som är bosatta utomlands, dvs. cirka 1 700 pensionstagare, har noll euro i pensionsinkomster som beaktats i folkpensionen. För majoriteten av dessa personer, dvs. cirka 1 300 personer, grundar sig beräkningen av folkpensionen på förordning 1408/71, dvs. de faktiska pensionsinkomster som eventuellt betalas från andra EU-länder har inte utretts.

Enligt den gällande förordningen om social trygghet har faktiska arbetspensionsinkomster från Finland och andra länder beaktats i de beräknade folkpensionerna. För till exempel personer bosatta i Sverige är det genomsnittliga beloppet av de pensionsinkomster som beaktats vid beräkningen av folkpensionen drygt 800 euro i ålderspension och cirka 350 i sjukpension vid granskning av de folkpensioner som beräknats i enlighet med den gällande förordningen om social trygghet.

I fråga om pensioner som beräknats enligt den gällande förordningen om social trygghet för folkpensionstagare bosatta i Estland har i genomsnitt 850 euro beaktats som inkomster som inverkar på ålderspensionen och i genomsnitt 450 euro som inkomster som inverkar på sjukpension. För personer bosatta i Tyskland är de övriga pensionsinkomsterna i ålderspensionerna cirka 615 euro och i sjukpensionerna cirka 800 euro vid granskning av pensioner som beräknats enligt den gällande förordningen om social trygghet.

För personer bosatta i Spanien har folkpensionerna huvudsakligen beräknats enligt den nationella lagen utan tillämpning förordningen om social trygghet. Den finländska arbetspensionen är i genomsnitt 550 euro för folkpensionstagare bosatta i Spanien.

Beroende på lagstiftningen i pensionstagarens bosättningsland minskar avbrytandet av utbetalningen av folkpensionen inte nödvändigtvis pensionstagarens tillgängliga inkomster fullt ut. En pensionstagare som är bosatt i ett annat EU-land omfattas enligt förordningen om social trygghet av den sociala tryggheten i sitt bosättningsland. Lagstiftningen i bosättningslandet fastställer pensionstagarens rätt till socialskyddsförmåner i landet i fråga. Personer vars utbetalning av folkpensionen avbryts kan ha rätt till någon förmån i sitt bosättningsland i stället för pensionen som upphör.

Avbrytandet av utbetalningen av folkpensionen kommer även att gälla situationer som omfattas av tillämpningsområdet för handels- och samarbetsavtalet. Bestämmelserna om samordning av de sociala trygghetssystemen i handels- och samarbetsavtalet, som grundar sig på principerna

och bestämmelserna i förordningen om social trygghet, är ändamålsenliga att tolka i enlighet med förordningarna om social trygghet.

I propositionen föreslås att ett beslut som Folkpensionsanstalten meddelat före ikraftträdandet av den föreslagna lagen och enligt vilket en förmån enligt folkpensionslagen betalas i ett år efter flyttningen till utlandet ska kvarstå i kraft. Ändringen har således inga konsekvenser för sådana personer som innan lagen trätt i kraft har flyttat till något annat land än ett land som tillämpar förordningen om social trygghet. Utbetalningen av förmånen till dessa personer avbryts i enlighet med tidigare beslut.

De föreslagna ändringarna påverkar inte pensionerna som betalas till länder som är parter i en överenskommelse om social trygghet. Det är inte möjligt att avbryta pensioner som betalas till länder som omfattas av överenskommelser om social trygghet enbart genom att ändra den nationella lagstiftningen, utan ändringen kräver förhandlingar om ändringar i överenskommelsen med dessa stater.

Utbetalningen av folkpensionen avbryts inte för personer som huvudsakligen är permanent bosatta i Finland men som vistas en del av året utomlands.

Personer bosatta i Finland

I propositionen föreslås att folkpensionslagen ändras så att folkpensionerna ska beräknas som minimiförmån i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet på det sätt som förutsätts EU-domstolens rättspraxis. Vid beräkning av minimiförmånen under bosättningstiden i Finland ska även pensionsperioderna som fullgjorts i andra länder som tillämpar förordningen om social trygghet beaktas. Vid beräkningen av minimiförmånen får man dessutom beakta pension som betalas från ett annat land som tillämpar förordningen om social trygghet.

Vid beräkningen av folkpensionerna som beräknats enligt förordningen om social trygghet som utbetalas har andra pensionsinkomster beaktats på annat sätt beroende på när pensionen börjar. Enligt propositionen ska frågor som gäller beräkningen av minimiförmånen beaktas i de folkpensioner som betalas i takt med att folkpensionen justeras.

Enligt Folkpensionsanstaltens statistik kan en ny beräkning gälla cirka 32 000 folkpensionstagare som är bosatta i Finland. Beroende på pensionstagarens privata situation kan folkpensionsbeloppet antingen öka eller minska. Folkpensionsbeloppet som beräknas som minimiförmån beror i varje enskilt fall på de faktiska fullgjorda försäkringsperioderna och på de pensionsinkomstbelopp som betalas ut, och det är inte möjligt att på förhand utreda de exakta konsekvenserna. Grovt kan man dock uppskatta att folkpensionsbeloppet minskar för största delen av folkpensionstagarna.

Enligt bestämmelsen i bilagan till den gällande förordningen om social trygghet betalas cirka 15 000 folkpensioner som beräknats som oberoende förmåner. Det genomsnittliga pensionsbeloppet är 300 euro i månaden för den här gruppen. Eftersom beräkningen enligt bestämmelsen i bilagan är väldigt lika sättet att beräkna minimiförmånen kan man anta att folkpensionsbeloppet för denna grupp kvarstår i genomsnitt som för närvarande.

Antalet folkpensioner som beräknats som oberoende förmåner enligt förordning 1408/71 som tillämpats före 1.5.2010 uppgår till cirka 12 000. Det genomsnittliga pensionsbeloppet är 340 euro i månaden. För den här gruppen har man beaktat arbetspension från Finland och utländska pensioner från länder som inte omfattas av förordningen om social trygghet. Vid beräkningen

av oberoende förmåner har inte försäkringsperioder som fullgjorts i andra länder beaktats. Enligt uppskattning minskar folkpensionen i genomsnitt en aning för den här gruppen eftersom man vid beräkningen av minimiförmånen beaktar faktiska pensionsinkomster som grundar sig på arbete och bosättning också från andra EU-länder. Man kan anta att dessa personers arbetspension i genomsnitt är lägre än för de personer för vilka beräkningen har gjorts i enlighet med bestämmelsen i bilagan som tillämpats från och med 1.5.2010. Grovt uppskattat sänks folkpensionsbeloppet för dessa personer i och med den nya beräkningen i genomsnitt till 320 euro i månaden, dvs. folkpensionens bruttobelopp sänks med i genomsnitt cirka 20 euro.

Pro rata-pensioner som beräknats enligt den gällande förordningen om social trygghet, dvs. pensioner i proportion till försäkringsperioder som fullgjorts i Finland, utbetalas till cirka 900 pensionstagare. Det genomsnittliga pensionsbeloppet är 157 euro i månaden. Folkpensionen ska beräknas som en minimiförmån så att även försäkringsperioder som fullgjorts i andra EU-stater beaktas under bosättningsstiden i Finland och att pensionsbeloppet inte multipliceras med pro rata-koefficienten. Genom att jämföra det genomsnittliga beloppet av pensioner som beräknas som oberoende förmåner i enlighet med bestämmelsen i bilagan kan man grovt uppskatta att folkpensionens bruttobelopp ökar för denna grupp till i genomsnitt 300 euro i månaden.

Det utbetalas cirka 4 000 pro rata-pensioner som beräknats enligt förordning 1408/71 som tillämpades före 1.5.2010. Det genomsnittliga pensionsbeloppet är 300 euro i månaden. Enligt uppskattning kommer pensionsbeloppet för dessa personer att i genomsnitt kvarstå på samma nivå som för närvarande.

Garantipension betalas till uppskattningsvis 12 procent av folkpensionstagarna som är bosatta i Finland och vars folkpension kan omfattas av en ny beräkning. För dessa personer påverkar ändringen av folkpensionen i praktiken inte de disponibla pensionsinkomsterna eftersom folkpensionen dras av till fullt belopp från garantipensionens fulla belopp. Å andra sidan ökar garantipensionen med motsvarande belopp som då folkpensionen minskar.

Ändringarna i folkpensionsbeloppet kan även påverka pensionstagarens bostadsbidrag som i betalningen är uppskattningsvis 34 procent.

4.2.1.2 De offentliga finanserna

Avbrytandet av utbetalningen av folkpensionerna till personer bosatta utomlands minskar folkpensionsutgifterna med cirka 38 miljoner euro varje år från och med 2025. Eventuella beteen-deeffekter har inte beaktats.

Avbrytandet av utbetalningen av folkpensioner till personer bosatta utomlands kan inverka på vilket land som enligt förordningen om social trygghet ansvarar för kostnaderna för pensionstagarens sjukvård. Om personen inte får någon annan pension än folkpension från Finland, överförs kostnadsansvaret för sjukvården som Finland eventuellt haft antingen till personens bosättningsland eller till ett annat land som betalar pension. Mellan de nordiska länderna och mellan Finland och Förenade kungariket har man ömsesidigt slopat faktureringen av sjukvårdskostnaderna, så fördelningen av kostnadsansvaret för sjukvården för dem som bor i dessa länder ändras inte. I andra länder som tillämpar förordningen om social trygghet bor cirka 1 800 folkpensionstagare som inte har arbetspension från Finland. Det finns ingen tillgänglig information huruvida Finland har ansvarat för sjukvårdskostnaderna för dessa personer.

Folkpensionerna för personer bosatta i Finland beräknas på nytt enligt bestämmelserna om minimiförmån i den takt som folkpensionen ska justeras. Enligt en grov uppskattning kan ändringen för personer bosatta i Finland på lång sikt minska folkpensionsutgifterna med 2 miljoner

euro. I uppskattningen har konsekvenserna för garantipensionen och pensionstagarens bostadsbidrag beaktats. Enligt en grov uppskattning minskar garantipensionsutgifterna med 200 000 euro men utgifterna för pensionstagarens bostadsbidrag ökar med motsvarande belopp.

Skattekonsekvenserna för de föreslagna ändringarna bedöms vara små.

4.2.2 Andra konsekvenser för enskilda och för samhället

4.2.2.1 Likställdhet och jämställdhet mellan könen

Konsekvenserna av att avbryta utbetalningen av folkpensioner till utlandet drabbar kvinnor mer än män eftersom majoriteten, dvs. 70 procent, av folkpensionstagarna som är bosatta utomlands är kvinnor. Den största gruppen som drabbas av konsekvenser är äldre kvinnor eftersom 65 procent av alla folkpensionstagare som är bosatta utomlands är kvinnor över 65 år. I gruppen under 65 år drabbar konsekvenserna lika många kvinnor och män.

Det finns lika många kvinnor och män som får en pension på under 200 euro. I december 2023 fick cirka 4 500 personer som är bosatta utomlands en folkpension på över 200 euro, bland dessa var 3 200 kvinnor och 1 300 män. Man kan uppskatta att de övriga pensionsinkomsterna för kvinnor som är bosatta utomlands i genomsnitt är lägre än männens pensionsinkomster eftersom kvinnor i genomsnitt får lägre arbetspension än män.

4.2.2.2 Barnfamiljer

Antalet barnfamiljer som är bosatta utomlands som får pension kan uppskattas utifrån beloppet av de barnförhöjningar som betalas utomlands. Barnförhöjning betalades till cirka hundra pensionstagare som är bosatta utomlands vid utgången av 2023. Propositionen föreslår inga ändringar i fråga om barnförhöjningen, men eftersom en förutsättning för att få barnförhöjning är att man får pension upphör barnförhöjningen för de personer för vilka endast folkpensions betalts i Finland. Barnförhöjning betalas fortfarande till de pensionstagare för vilka någon annan pension än sådan som avses i folkpensionslagen utbetalas och enligt vilken barnförhöjning kan betalas, till exempel arbetspension.

4.2.2.3 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet

Förutsättningen för att folkpensionen ska tolkas som minimiförmån är att utbetalningen av folkpensioner för personer som är bosatta i länder som tillämpar förordningen om social trygghet avbryts. Ändringar måste göras i Folkpensionsanstaltens datasystem för att beslut om avbrytande med rätt innehåll kan fattas. Ändringen ökar sannolikt kontakten och ändringssökandet från klienter, vilket sysselsätter Folkpensionsanstaltens kundservice och de som behandlar ärenden som gäller ändringssökande. På lång sikt minskar justeringen av förhållandena för folkpensionerna för personerna som är bosatta utomlands jämfört med nuläget. Om utbetalningen av folkpension till en person som får fronttillägg avbryts, dras fronttillägget in och klienten meddelas beslut om beviljande av fronttillägg till utlandet. Detta kan medföra en aning mer arbete för Folkpensionsanstalten.

Ålders- och sjukpensioner som beräknats enligt bestämmelserna om beräkning av pension i förordningen om social trygghet och i den föregående förordningen 1408/71 för personer bosatta i Finland ska beräknas som minimiförmåner enligt förordningen om social trygghet. Detta förutsätter att det görs ändringar i Folkpensionsanstaltens datasystem för situationer under övergångsperioden och för nya pensionsbeslut. Dessutom ska information om försäkringsperioder och inkomster vid tidpunkten för justering av inkomster som inverkar på pensionen inhämtas

för besluten. Beräkningen av minimiförmånen vid nästa justering jämnar ut arbetsbördan över en längre tid och minskar överbetalningarna. Återkraven i samband med detta medför arbete. Ändringen av beräkningssättet medför dock behov av anvisningar och utbildning för handläggare och kundservicepersonal. En ny beräkning av folkpensionerna till minimiförmån förutsätter att försäkringsperioderna utöver inkomstjusteringen behandlas och beräknas vid justeringstidpunkten. En regelbunden justering görs med två års mellanrum för personer vars utländska inkomst påverkar pensionen. För personer som omfattas av regelbundna justeringar görs justeringarna inom cirka två år från att lagen trätt i kraft. Beaktandet av pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen på det sätt som förutsätts i minimiförmånen kan för vissa personer leda till en minskning av folkpensionen, vilket kan öka ändringssökandet.

Garantipension och bostadsbidrag för pensionstagare som betalas till personer som är bosatta i Finland kan behöva justeras samtidigt. Vissa kan få rätt till folkpension till följd av annat beräkningssätt. Behandlingen av eventuella nya pensionsansökningar och justeringarna av garantipensioner och bostadsbidrag för pensionstagare kan medföra mer arbete för Folkpensionsanstalten.

Ansöknings- och behandlingsprocessen för minimiförmånen enligt folkpensionslagen ändras eftersom pensionsansökningsprocessen i förordningen om social trygghet hittills har tillämpats inte tillämpas på minimiförmånen. Detta ändrar och kan försvåra tillgången på uppgifter som behövs från utlandet för att beräkna minimiförmånen.

Ändringarna medför behov av föregripande information.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Folkpensionen avvägdes enligt bosättningstiden i samband med ikraftträdandet av EES-avtalet för att undvika export av nationellt minimiskydd i oproportionerlig omfattning (RP 227/1992 rd). Eftersom folkpensionen enligt gällande folkpensionslag i ljuset av EU-domstolens nya rättspraxis kan tolkas som en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet, finns ingen skyldighet att exportera minimiförmånen enligt den etablerade tolkningen. På grund av den ändrade tolkningen kan det vara möjligt att förenkla folkpensionen genom att på nytt ändra den till en pension som inte avvägs såsom den var före 1994.

Då skulle det vara möjligt att reglera att rätten till folkpension uppkommer enligt en bosättningstid på tre år i Finland. Pensionsbeloppet ska inte bero på längden på bosättningstiden i Finland utan det är endast andra pensioner som betalas till personen som minskar en full folkpension. Som pensionsinkomst som minskar folkpensionen beaktas både en finländsk och en utländsk arbetspension och en utländsk bosättningsbaserad pension.

Med avseende på genomförandet av folkpensionslagen är det här alternativet troligtvis enklare än den nuvarande folkpensionen eftersom Folkpensionsanstalten inte behöver utreda försäkringsperioder för beräkningen av pensionsbeloppet utan endast för att bosättningstiden på tre år har fullgjorts. Då folkpensionen ändras så den inte avvägs enligt bosättningstiden är det fråga om en grundläggande ändring av det nuvarande systemet, och det har inte varit möjligt att bereda ändringen och bedöma konsekvenserna inom denna tidtabell.

I samband med utvecklingen av lagstiftningen om det bosättningsbaserade pensionssystemet kan det eventuellt behövas en bedömning av huruvida det fortfarande i och med den ändrade

tolkningen finns behov att separata folkpensions- eller garantipensionssystemen, eller om det är ändamålsenligt att samordna folkpensionen och garantipensionen till en minimipension.

Under beredningen har det diskuterats om att precisera bosättningsbegreppet enligt folkpensionslagen så att bosättningstiden i Finland som beaktas i folkpensionen inte enbart tjänas in på basis av arbete. Då lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall stiftades ansågs det i enlighet med lagstiftningen om samordning av de sociala trygghetssystemen i EU att det inte kan krävas att personer som kommer till Finland för att arbeta bor i landet. Enligt lagen bedöms rätten till sociala trygghetsförmåner för personer som flyttar till Finland i första hand på basis av arbete. För personer som är bosatta utomlands som arbetar i Finland tjänas bosättningstid in för folkpensionen då inkomstnivån som krävs uppfylls (800,02 euro i månaden enligt 2024 års nivå). Beviljande av folkpension grundar sig dock inte enbart på fullgjorda bosättningsperioder, utan folkpension kan endast beviljas om andra pensionsinkomster inte överskrider inkomstnivån och om andra förutsättningar för beviljande av pension uppfylls. Bosättningsbegreppet enligt folkpensionslagen föreslås inte ändras i propositionen. Man har kommit fram till denna lösning eftersom det för en arbetstagare som arbetar i Finland och som är bosatt utomlands är fördelaktigt att bosättningstid för folkpensionen även tjänas in enbart på basis av arbete. Om arbetstagare flyttar till Finland för att bo och ansöker om folkpension då de bor här, får de också till godo den bosättningstid som tjänats in enbart på basis av arbete.

Under beredningen har man övervägt alternativ till tidpunkten för avbrytande av folkpensionerna för personer som är bosatta utomlands. Ett alternativ till övergångsbestämmelsen har diskuterats enligt vilket en person som är bosatt i ett land som tillämpar förordningen om social trygghet då den föreslagna lagen träder i kraft, anses ha flyttat när lagen träder i kraft. Vid tillämpning tillsammans med 65 § i folkpensionslagen, som föreslås ändras i propositionen, innebär övergångsbestämmelsen att utbetalningen av folkpensioner för personer som är bosatta utomlands avbryts i februari 2025. Då uppnås inte den inbesparing på 38 miljoner euro år 2025 som eftersträvas i planen för de offentliga finanserna, vilket innebär att övergångsbestämmelsen i fråga inte föreslås i propositionen. Effekten på inbesparingen skulle vara dryga tre miljoner euro.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

Bosättningsbaserad garantipension tryggar en grundläggande försörjning för alla som är bosatta i Sverige efter pensionsfallet. Premiebaserad arbetspension omfattar löntagare och företagare. Från det lagstadgade pensionssystemet betalas dessutom familjepensioner. Invalidpensioner betalas från sjukförsäkringssystemet.

Arbetspensionsavhängig garantipension beviljas till personer med låg arbetspension. Garantipension kan beviljas från 66 års ålder. Pensionsåldern binds till förändringen i den förväntade livslängden från och med 2026. Garantipensionen finansieras med skattemedel.

Minimikravet för beviljande av garantipension är en bosättningstid på tre år i Sverige. För att beviljas full pension ska personen ha varit bosatt i Sverige i 40 år mellan 16 och 64 års ålder. Bosättningsperioder som fullgjorts i andra länder som tillämpar förordningen om social trygghet beaktas.

Bestämmelser om garantipensionen finns i pensionssystemet genom ändringarna som gjordes på 1990-talet och som ersatte den tidigare folkpensionen.

År 2024 är garantipensionens fulla belopp 11 603 kronor (cirka 997 euro) för ensamstående och 10 505 kronor (cirka 903 euro) för gifta. Om den försäkrade har en bosättnings tid på under 40 år i Sverige minskar garantipensionens belopp med 1/40 för varje år som saknas. Försäkrings-tiden beräknas huvudsakligen från 25 års ålder.

Garantipension behöver inte betalas då personens månatliga arbetsinkomster är över 17 655 kronor (cirka 1 517 euro) eller 15 988 kronor (cirka 1 374 euro) för en gift person. Majoriteten av pensionärerna får garantipension.

EU-domstolen fastställde i förhandsavgörandet C-189/16 Zaniewicz-Dybeck att garantipension är en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet. Före förhandsavgörandet var den svenska Pensionsmyndighetens tolkning att Sveriges garantipension inte är en minimiförmån enligt förordningen och att garantipension betalades till pensionstagare bosatta i andra EU-länder. I och med EU-domstolens förhandsavgörande ändrade Pensionsmyndigheten sin tolkning för garantipensionstagare födda 1938 eller senare. I Sverige stiftades en temporär lag enligt vilken garantipension betalades till länder som tillämpar förordningen om social trygghet fram till utgången av 2022. I början av 2023 drog Sverige in garantipensionerna till personer som är bosatta i länder som tillämpar förordningen om social trygghet. Beviljandet av garantipension drogs in för cirka 17 000 personer som är bosatta i Finland.

En pensionär som fyllt 65 år med låg inkomst kan dessutom få bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Sverige har i ett meddelande till Europeiska kommissionen angett att garantipensionen är en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet.

5.2.2 Estland

I Estland består det lagstadgade pensionsskyddet av bosättningsbaserad folkpension och inkomstbaserad arbetspension. Det är endast personer som inte får någon annan pension som är berättigade till folkpension. Utöver de lagstadgade pensionerna kan pensionsskyddet kompletteras med frivilliga tilläggs pensioner.

Folkpensionsbeloppet är 372 euro i månaden. Förutsättningen för beviljande av folkpension är att pensionsåldern uppnås. Dessutom förutsätts att den sökande har bott i Estland i minst fem år omedelbart före pensionen ansöks. Folkpension beviljas inte om personen får pension från utlandet.

Estland har i ett meddelande till Europeiska kommissionen angett att folkpensionen är en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet.

5.2.3 Norge

Norges pensionssystem består av tre delar. Grunden utgörs av det allmänna folkförsäkringssystemet som kompletteras av ett särskilt förtidspensionssystem och obligatoriska kollektiva tilläggs pensionssystem. I ålderspensionen ingår en arbetsbaserad arbetspension och en kompletterande garantipension. Garantipensionen (garantipensjon) grundar sig på en bosättnings- eller arbetsbaserad försäkringstid enligt folkförsäkringssystemet. Garantipensionen är arbetspensionsavhängig och betalas endast om arbetspensionen är liten eller om ingen arbetspension alls har tjänats in.

Förutsättningen för full garantipension är en försäkringstid på minst 40 år i folkförsäkringssystemet. Om försäkringstiden inte är fullt 40 år minskar pensionsbeloppet med 1/40 för varje år som saknas. För att förmånsrätt ska uppkomma förutsätts minst tre års försäkringstid enligt bosättning eller arbete vid 16–66 års ålder.

Sjukpension kan beviljas till en försäkrad person i åldern 18–67 och vars arbets- och inkomstförmåga är permanent nedsatt med minst 50 procent till följd av sjukdom, lyte eller skada. Förutsättningen för sjukpension är en försäkringstid på minst tre år som fullgjorts i Norge enligt bosättning eller arbete under tiden före ansökan om förmånen. I lagen föreskrivs om sjukpensionens minimibelopp. Sjukpensionens minimibelopp är cirka 25 000–32 000 euro i året.

Eftadomstolens avgörande E-3/23 gäller bestämmelser om minimiförmån i förordningen om social trygghet och minimibeloppet för Norges sjukpension. I avgörandet tas ingen direkt ställning till om sjukpensionen är en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet utan den nationella domstolen beslutar om tillämpningen. I sitt skriftliga yttrande till Eftadomstolen anser Europeiska kommissionen att det är fråga om en minimiförmån enligt artikel 58 i förordningen om social trygghet. Den norska nationella domstolen har ännu inte meddelat något avgörande.

6 Remissvar

Kompletteras senare.

7 Specialmotivering

8 §. *Bosättningskrav.* I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för bosättning. Det föreslås att 2 mom. ändras så att endast personer som är bosatta i Finland har rätt till folkpension. Enligt etablerad uppfattning förutsätts enligt förordningen om social trygghet inte betalning av minimiförmån för personer som är bosatta i andra stater.

Ändringen innebär att en person inte har rätt till folkpension om personen är bosatt utomlands vid ansökan om förmånen, om det inte är fråga om ett land som omfattas av en överenskommelse om social trygghet och till vilket pension ska beviljas enligt bestämmelserna i överenskommelsen om social trygghet. Precis som för närvarande bedöms bosättning i Finland enligt 4 § i lagen i enlighet med lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall. Enligt lagen grundar sig bedömningen av bosättningen för personer som omfattas av förordningen om social trygghet i första hand på förordningen om social trygghet och dess genomförandeförordning 987/2009.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att det gäller familjepension och barnförhöjning. Dessutom föreslås det att en mening slopas från momentet som gäller förutsättningarna för tillämpning av förordningen om social trygghet. Avsikten är att bestämmelsen ska motsvara den nuvarande ordalydelsen i den nationella lagstiftningen då den nationella lagstiftningen tillämpas tillsammans med förordningen om social trygghet. Därför föreslås det också att 3 och 4 mom. upphävs. Till dessa delar är det inte fråga om en innehållsmässig ändring.

9 §. *Bosättningskrav.* I paragrafen föreskrivs om bosättningskrav som är en förutsättning för beviljande av förmånen. Det föreslås att 4 mom. ändras så att hänvisningen till pro rata-beräkningen enligt förordningen om social trygghet ska slopas.

Pro rata-beräkningen enligt förordningen om social trygghet får inte tillämpas på folkpensionen, eftersom beräkningen som grundar sig på pro rata-metoden inte kan godkännas som beräkning av minimiförmånen enligt EU-domstolens förhandsavgörande C-189/16. Utgångspunkten för

beräkningen av minimiförmånen enligt förordningen om social trygghet är den nationella beräkningen. Därmed beräknas folkpensionerna för personer bosatta i Finland enligt de nationella bestämmelserna om beräkning av förmåner i folkpensionslagen också i sådana situationer där försäkringsperioder som personen har fullgjort i en annan stat har beaktats vid beräkningen av bosättningstiden på tre år. Folkpensionen beräknas för en pension som är bosatt i Finland så att också försäkringsperioderna i andra länder som tillämpar förordningen om social trygghet läggs till tiden i Finland och att pensionsbeloppet inte multipliceras med pro rata-koefficienten. Enligt bestämmelsen som fastställts i EU-domstolens rättspraxis ska även pensioner och ersättningar som sökanden fått från andra medlemsstater beaktas som inkomst på det sätt som föreskrivs i 22 § i folkpensionslagen.

De föreslagna ändringarna har ingen inverkan på beräkningen av familjepension vid tillämpning av förordningen om social trygghet.

65 §. Avbrytande av förmån på grund av flyttning utomlands. Paragrafen föreskriver om tidpunkten för avbrytande av en förmån då förmånstagaren flyttar utomlands för att bosätta sig där. Paragrafen föreslås ändras så att utbetalningen av förmånen enligt folkpensionslagen ska avbrytas från ingången av den månad som följer efter flyttningen utomlands. Det är fråga om en ändring av tidpunkten för avbrytande av utbetalningen av förmånen.

Då en person flyttar utomlands för att bosätta sig där fortgår utbetalningen av folkpensionen endast om pensionen ska betalas enligt bestämmelserna i överenskommelsen om social trygghet.

Utbetalningen av familjepension eller barnförhöjning kan fortgå om personen flyttar till ett land som tillämpar förordningen om social trygghet eller om förmånen måste betalas enligt bestämmelserna i överenskommelsen om social trygghet.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Folkpension som påbörjats för en person som är bosatt i Finland före den föreslagna lagen har trätt i kraft beräknas på det sätt som förutsätts i artikel 58 i förordningen om social trygghet på ansökan av pensionstagaren eller när pensionen justeras vid lagens ikraftträdande eller vid en senare tidpunkt. I 24 § i folkpensionslagen föreskrivs om justering av folkpensionen. Pensionen justeras om inkomster eller pensionstagarens familjeförhållanden som inverkar på den ändras. Pensionen justeras med två års mellanrum om utländsk inkomst inverkar på den.

Om pensionstagaren är bosatt i en stat som tillämpar förordningen om social trygghet då lagen träder i kraft, avbryts utbetalningen av folkpensionen då lagen träder i kraft. Dessutom föreslås en bestämmelse i lagen om fortsatt utbetalning av en avbruten pension och om upphörande av en avbruten pension, vilka innehållsmässigt motsvarar 65 § 2 mom. och 74 § 2 mom. i folkpensionslagen. Om personen återvänder till Finland för att bosätta sig här börjar den förmån som avbrutits betalas ut från ingången av månaden efter den under vilken förmånstagaren återvände, dock retroaktivt för högst sex månader före meddelandet om att förmånstagaren återvänder.

Pensionen upphör utan särskilt beslut, om det inte inom två år från den avbrutna pensionen har framställts krav på att den ska betalas igen. Rättsskyddet tillgodoses genom att pensionstagaren får ett överklagbart beslut om avbrott i pensionen och kan också senare ansöka om pension på nytt.

Dessutom föreslås det, i enlighet med gällande 65 § före den föreslagna lagen trätt i kraft, att beslut av Folkpensionsanstalten om utbetalning av en förmån för ett år från flyttningen utomlands ska vara i kraft den tid som fastställs i beslutet.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I förslaget föreslås inga bestämmelser på lägre nivå än lag.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

10 Verkställighet och uppföljning

Folkpensionsanstalten sköter i enlighet med sina lagstadgade uppgifter om genomförandet av de föreslagna ändringarna i prepositionen.

Konsekvenserna av ändringarna för folkpensionsutgiften kan följas med hjälp av Folkpensionsanstaltens statistik.

11 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till propositionen om statsbudgeten år 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Rätt till grundläggande försörjning

Förmånerna i folkpensionslagstiftningen är av relevans framför allt med avseende på 19 §2 mom. i grundlagen (se t.ex. GrUU 12/1995 rd, s 2, GrUU 48/2006 rd, s 2). Den föreslagna bestämmelsen är av relevans även för FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen, FördrS 6/1976) och den reviderade europeiska sociala stadgan.

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen garanteras var och en genom lag rätt till grundläggande försörjning bland annat vid arbetslöshet och ålderdom. Bestämmelsen förutsätter att lagstiftaren garanterar var och en som behöver grundläggande försörjning en subjektiv rätt till den trygghet som det allmänna genom lag är skyldig att ordna. Den sociala tryggheten är förknippad med vissa sociala risksituationer, men också med respektive lagbestämmelser om bidragskriterier, behovsprövning och procedurer (RP 309/1993 rd, s. 74, bland annat GrUU 55/2016 rd, s. 3 och GrUU 48/2006 rd, s. 2). De system som tryggar den grundläggande försörjningen ska vara så heltäckande att det inte uppstår grupper som får sitta emellan (RP 309/1993 rd, s. 70/II, GrUU 48/2006 rd, s. 2, GrUU 6/2009 rd, s. 8/I). Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

I propositionen föreslås det att folkpensionslagen ändras så att folkpensionen ska betraktas som en minimiförmån enligt förordningen om social trygghet. Pensionerna för förmånstagare som är bosatta i Finland beräknas enligt bestämmelserna i folkpensionslagen med beaktande av bestämmelserna i artikel 58 i förordningen om social trygghet. Propositionens mål är att stärka folkpensionssystemets syfte att trygga försörjningen för en person bosatt i Finland då personens arbetspension på grund av en kort yrkeskarriär eller låg inkomstnivå är liten eller om rätt till arbetspension inte finns.

Enligt en grov uppskattning leder det beräkningssätt som tillämpas på minimiförmånen till att pensionsbeloppet för en liten grupp av de folkpensionstagare som är bosatta i Finland ökar, vilket har positiva konsekvenser för denna grups ställning.

Enligt en bedömning minskar folkpensionen något för största delen av dessa folkpensionstagare som är bosatta i Finland och som påverkas av ändringen. Detta beror på att förordningen om social trygghet enligt nuvarande tolkning har begränsat beaktandet av utländska pensionsinkomster vid beräkningen av folkpensionen. Ändringen påverkar folkpensioner som betalas ut gradvis i takt med att folkpensionen justeras. Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid behovet av indelning då stödet minskar (GrUU 17/2014 rd).

Den centrala frågan vid bedömningen när det gäller 19 § i grundlagen är huruvida den motivering som anförs för ändringarna i nivån på grundtryggheten med tanke på doktrinen på området grundläggande fri- och rättigheter är acceptabla och förenliga med proportionalitetskravet. En motsvarande skyldighet att bedöma ändringarnas godtagbarhet och proportionalitet kan härledas också ur bestämmelserna i ESK-konventionen och artikel 12 i europeiska sociala stadgan, enligt vilken konventionsstaterna har förbundit sig att stegvis höja sitt system för social trygghet till en högre nivå.

Enligt artikel 9 i ESK-konventionen erkänner konventionsstaterna rätten för var och en till social trygghet, däribland socialförsäkring. Enligt artikel 11 i ESK-konventionen erkänner konventionsstaterna likaså rätten för var och en till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj, däribland tillräckligt med mat och kläder, och en lämplig bostad samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor. Konventionsstaterna förbinder sig med stöd av artikel 2 i ESK-konventionen att till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att trygga att rättigheterna i konventionen gradvis förverkligas i sin helhet med alla lämpliga medel, i synnerhet genom lagstiftning. Vid tryggandet av rättigheterna beaktas emellertid i enlighet med artikel 9 konventionsstatens tillgängliga resurser, som kan beaktas som tyngre skäl när sociala förmåner försämras. Enligt artikel 4 i ESK-konventionen erkänner konventionsstaterna att i fråga om åtnjutandet av de rättigheter som tillförsäkrats av staten i enlighet med konventionen kan staten endast underkasta dessa rättigheter sådana begränsningar som är angivna i lag och då bara i den utsträckning detta är förenligt med rättigheternas natur samt uteslutande i syfte att främja det allmänna välbefinnandet i ett demokratiskt samhälle. Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som övervakar genomförandet av ESK-konventionen, har utarbetat riktlinjer för hur förpliktelserna enligt konventionen och ändringar som görs i dessa ska tolkas.

Artikel 12 i europeiska sociala stadgan ålägger medlemsstaterna att inrätta ett system för social trygghet som tryggar medborgarnas försörjning i händelse av risker som hänför sig till avbrott i arbetslivet. Artikel 12 omfattar såväl försäkringsbaserade och inkomstrelaterade ersättningar som jämnstora, oftast skattefinansierade, ersättningar som är oberoende av den tidigare arbetslivserfarenheten. Artikel 13 i stadgan åter tryggar var och en som inte har tillräckliga inkomster eller medel och som inte kan skaffa sådana inkomster eller medel genom egna ansträngningar eller på något annat sätt rätt till social hjälp. Enligt del V artikel G i den reviderade europeiska sociala stadgan får de rättigheter som tryggas genom stadgan inte göras till föremål för andra inskränkningar eller begränsningar än de som anges i stadgan, med undantag för sådana som anges i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle som garanti för andras fri- och rättigheter eller som skydd för samhällets intresse, den nationella säkerheten eller allmän hälsa eller moral.

Propositionen ingår i en helhet som regeringen valt för att stärka de offentliga finanserna. Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis ansett att det vid dimensioneringen av de sociala

rättigheterna ligger helt i linje med den handlingsskyldighet som ålagts lagstiftaren att den sociala tryggheten planeras och utvecklas enligt samhällets ekonomiska resurser och att man kan ta hänsyn till den rådande situationen inom samhällsekonomin och de offentliga finanserna vid dimensioneringen av förmåner som direkt finansieras av det allmänna (se t.ex. GrUU 6/2015 rd). Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis kan statsfinansiella sparmål under en lågkonjunktur vara en godtagbar grund för att i viss mån också göra ingrepp i nivån på de grundlagsfästa rättigheterna (se GrUB 25/1994 rd, s. 10/II, och t.ex. GrUU 25/2012 rd och GrUU 44/2014 rd). Inte heller då får bestämmelserna sammantaget äventyra tillgodoseendet av en grundläggande fri- och rättighet som tryggas i grundlagen (GrUU 10/2015 rd).

Även om folkpensionsbeloppet enligt grov uppskattning minskar för en del på grund av de föreslagna ändringarna, tar propositionen inte ställning till folkpensionens nivå enligt folkpensionslagen. Propositionen kan således inte i ljuset av grundlagsutskottets utlåtaningpraxis eller internationella avtalsförpliktelser anses vara problematisk med avseende på rätten till tryggad grundläggande försörjning.

På grund av den föreslagna ändringen betalas folkpension inte längre till personer som är bosatta i ett land som tillämpar förordningarna om social trygghet. I enlighet med förordningen om social trygghet ska utbetalningen av folkpensioner som betalas till utlandet avbrytas när lagen träder i kraft den 1 januari 2025. Dessutom föreslås det att genomförandebestämmelsen i folkpensionslagen förenhetligas med annan bosättningsbaserad lagstiftning om social trygghet så att utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts från ingången av månaden efter flyttningen utomlands.

Termen ”var och en” i 19 § 2 mom. i grundlagen uttrycker den linje som antogs i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna, enligt vilken de grundläggande fri- och rättigheterna tillkommer alla som hör under Finlands jurisdiktion (RP 309/1993 rd, s. 24, 42). Detta hindrar dock inte att rätten till grundläggande utkomstförmåner kopplas till bosättning eller arbete i Finland (se t.ex. GrUU 73/2014 rd, s. 2/II, GrUU 22/2004 rd, s. 2/II, GrUU 39/2018 rd).

Den regeringsproposition som ledde till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna 1995 innehöll ett förslag till lagförbehåll enligt vilket bosättning eller arbete genom lag kunde ställas som grund för beviljande eller bestämmande av de förmåner som avses i 19 § 2–4 mom. i den gällande grundlagen (RP 309/1993 rd, s. 84; 15 a § 5 mom. i det dåvarande lagförslaget). Avsikten med den då föreslagna bestämmelsen var att göra det möjligt att genom lag föreskriva om förutsättningarna för beviljande av en förmån och också om indelning av förmånen enligt längden på arbetet eller bosättningen i Finland. Grundlagsutskottet strök regeringens föreslagna bestämmelse i grundlagen eftersom den var onödig. Utskottet ansåg att den föreslagna bestämmelsen innehåller ”just det slag av kriterier som enligt de allmänna lärorna om grundläggande fri- och rättigheter, inte minst synpunkter på acceptabilitet och proportionalitet, och berättigar till begränsningar av avsett slag” (GrUB 25/1994 rd, s 11).

Utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen avbryts enligt den gällande lagen ett år efter flyttningen till utlandet. Utbetalningen av förmåner enligt folkpensionslagen till personer som är bosatta i länder som tillämpar förordningen om social trygghet har grundat sig på tolkningen av förordningarna om social trygghet. Utgångspunkten i lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet är att bosättningsbaserade förmåner inte betalas till personer som är bosatta utomlands. De föreslagna ändringarna kan i ljuset av grundlagsutskottets utlåtaningpraxis således inte anses vara problematiska med avseende på rätten till tryggad grundläggande försörjning.

12.2 Jämlik behandling

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen uttrycker utöver kravet på juridisk likabehandling även en idé om faktisk jämlikhet. Den innehåller ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 42). Kravet på jämlik behandling riktas också till lagstiftaren. Genom lag kan människor eller människogrupper inte godtyckligt ställas i mer eller mindre förmånlig situation än andra.

I 6 § 2 mom. i grundlagen finns en bestämmelse om icke-diskriminering enligt vilken ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen är inte uttömmande, eftersom särbehandling är förbjuden också av någon annan orsak som gäller en person än en sådan som specifikt nämns i förteckningen. En sådan orsak kan vara till exempel samhällelig ställning (se RP 309/1993 rd, s. 43–44, se också t.ex. GrUU 53/2016 och GrUU 31/2014 rd). Grundlagsutskottet har brukat anse att jämlikhetsaspekterna i 6 § i grundlagen spelar en viss roll såväl när medborgarna ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter (se t.ex. GrUU 31/2014 rd). Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla medborgare i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana.

Grundlagen förbjuder inte all särbehandling av olika människor. Särbehandling kan även grunda sig på ett i princip förbjudet skäl som nämns i 6 § 2 mom. i grundlagen. Det väsentliga är om det är möjligt att motivera särbehandling utifrån en persons egenskaper på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 48/I, samt t.ex. GrUU 9/2000 rd, s. 2/I, GrUU 14/2006 rd, s. 2/I, och GrUU 4/2016 rd, s. 2–3).

I EU-rätten fastställs likställighetsprincipen i artikel 20 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt den artikeln är alla lika inför lagen. Bestämmelsen om icke-diskriminering finns i artikel 21.1.

Den ändring som föreslås i propositionen gäller de folkpensionstagare som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet. Förordning 1408/71 som föregick förordningen om social trygghet har ansetts förhindra att pensionsinkomster som betalats från andra medlemsstater beaktas i folkpensionen, vilket innebär att den kalkylerade arbetspensionen i Finland har beaktats som pensionsinkomst. En sådan beräkningsmetod kan ha varit antingen till fördel eller nackdel för personen. Enligt bestämmelsen i bilagan till den gällande förordningen om social trygghet har arbetspensioner som betalats från andra beaktats, men inte bosättningsbaserade pensioner. Till följd av ändringen beaktas de förmåner som räknas upp i 22 § i folkpensionslagen som pensionsinkomst i folkpensionen för personer som är bosatta i Finland oberoende av om personen omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet eller inte, vilket förbättrar jämlikheten mellan personer.

Såsom beskrivs i avsnitt 4.2.1 inverkar avbrytandet av utbetalningen av folkpensioner för personer som är bosatta i länder som tillämpar förordningen om social trygghet mest på äldre kvinnor. Skillnaden beror på att majoriteten av folkpensionstagarna som är bosatta utomlands är kvinnor som får ålderspension.

12.3 Sammandrag

Regeringen anser med stöd av vad som anförts ovan att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men anser det dock vara önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om saken inhämtas.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen (568/2007) 8 § 3 och 4 mom. samt
ändras 8 § 2 mom., 9 § 4 mom. och 65 § 1 mom.
som följer:

8 §

Bosättningskrav

Även en person som inte är bosatt i Finland har rätt till barnförhöjning och familjepension, om han eller hon bor i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas.

9 §

Krav på bosättningsstid

När förordningen om social trygghet tillämpas beaktas vid behov personens försäkringsperioder i någon annan stat när bosättningsstiden enligt 1 och 3 mom. räknas ut, förutsatt att personen har varit bosatt i Finland minst ett år.

65 §

Avbrytande av förmån på grund av flyttning utomlands

Om en förmånstagare flyttar utomlands för att bosätta sig där, avbryts utbetalningen av förmånen från ingången av månaden efter flyttningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Folkpension som för en i Finland bosatt person har börjat innan denna lag trätt i kraft beräknas på det sätt som förutsätts i artikel 58 i förordningen om social trygghet på ansökan av pensionstagaren eller när pensionen justeras vid lagens ikraftträdande eller vid en senare tidpunkt. Om pensionstagaren vid ikraftträdandet av lagen är bosatt i en stat som tillämpar förordningen om social trygghet, avbryts utbetalningen av folkpensionen vid ikraftträdandet. När förmånstagaren har återvänt till Finland för att bosätta sig här börjar den förmån som avbrutits betalas ut från ingången av månaden efter den under vilken förmånstagaren återvände. Förmånen betalas retroaktivt för högst sex månader före meddelandet om att förmånstagaren återvänder. En avbruten pension upphör utan särskilt beslut, om det inte inom två år från avbrottet framställts krav på att pensionen ska betalas.

Ett beslut som Folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av 65 §, sådan den lydte innan denna lag trädde i kraft, om utbetalning av en förmån i ett år från flyttningen utomlands, gäller trots bestämmelserna i denna lag under den tid som anges i beslutet.

Helsingfors den

Statsminister

Förnamn Efternamn

.. minister Förnamn Efternamn

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen (568/2007) 8 § 3 och 4 mom. samt
ändras 8 § 2 mom., 9 § 4 mom. och 65 § 1 mom.
som följer:

Gällande lydelse

8 §

Bosättningskrav

En i Finland bosatt person har rätt till folkpension, familjepension och barnförhöjning. En förutsättning för familjepension är därutöver att även förmånslåtaren vid sin död bodde i Finland och en förutsättning för barnförhöjning att även barnet bor i Finland.

Även en person som inte är bosatt i Finland har rätt till *folkpension och* barnförhöjning, om han eller hon bor i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas. *I detta fall krävs även att personen omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet och att han eller hon har bott eller arbetat i Finland.*

Även en person som inte är bosatt i Finland har rätt till familjepension, om han eller hon bor i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas. I detta fall krävs även att förmånslåtaren omfattades av tillämpningsområdet för förordningen om social trygghet, hade bott eller arbetat i Finland och vid sin död bodde i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas.

Om rätt till pension uppkommer med stöd av 2 eller 3 mom., har personen endast rätt till en pro rata-pension beräknad enligt förordningen om social trygghet.

Föreslagen lydelse

8 §

Bosättningskrav

En i Finland bosatt person har rätt till folkpension, familjepension och barnförhöjning. En förutsättning för familjepension är därutöver att även förmånslåtaren vid sin död bodde i Finland och en förutsättning för barnförhöjning att även barnet bor i Finland.

Även en person som inte är bosatt i Finland har rätt till barnförhöjning och familjepension, om han eller hon bor i en stat där förordningen om social trygghet tillämpas.

9 §

Krav på bosättningstid

För att folkpension och barnförhöjning skall beviljas krävs det att sökanden har varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år.

Kravet på bosättningstid gäller dock inte den vars arbetsförmåga har inträtt medan han eller hon varit bosatt i Finland och innan han eller hon har fyllt 19 år. Kravet på bosättningstid gäller inte heller den som ansöker om sjukpension och som får handikappbidrag för personer under 16 år när han eller hon fyller 16 år.

För att familjepension skall beviljas krävs det att förmånslåtare hade varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år. För att efterlevandepension skall beviljas krävs det dessutom att också den efterlevande maken före förmånslåtarens död har varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år och flyttat till Finland inom ett år efter förmånslåtarens död. I fråga om barnpension krävs det att barnet har bott i Finland vid tidpunkten för förmånslåtarens död eller flyttat till Finland inom ett år efter förmånslåtarens död. Kravet på bosättningstid gäller dock inte en förmånslåtare som vid sin död inte hade fyllt 19 år eller en efterlevande make som vid förmånslåtarens död inte hade fyllt 19 år.

När förordningen om social trygghet tillämpas beaktas vid behov personens försäkringsperioder i någon annan stat när bosättningstiden enligt 1 och 3 mom. räknas ut, förutsatt att personen har varit bosatt i Finland minst ett år. *I detta fall har personen endast rätt till en pro rata-pension beräknad enligt förordningen om social trygghet.*

65 §

Avbrytande av förmån på grund av flyttning utomlands

Om en förmånstagare flyttar utomlands för att bosätta sig där, *utbetalas förmånen för ett år från ingången av den månad som följer på flyttningen. Utbetalningen av förmånen avbryts dock från ingången av månaden efter*

9 §

Krav på bosättningstid

För att folkpension och barnförhöjning skall beviljas krävs det att sökanden har varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år.

Kravet på bosättningstid gäller dock inte den vars arbetsförmåga har inträtt medan han eller hon varit bosatt i Finland och innan han eller hon har fyllt 19 år. Kravet på bosättningstid gäller inte heller den som ansöker om sjukpension och som får handikappbidrag för personer under 16 år när han eller hon fyller 16 år.

För att familjepension skall beviljas krävs det att förmånslåtare hade varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år. För att efterlevandepension skall beviljas krävs det dessutom att också den efterlevande maken före förmånslåtarens död har varit bosatt i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år och flyttat till Finland inom ett år efter förmånslåtarens död. I fråga om barnpension krävs det att barnet har bott i Finland vid tidpunkten för förmånslåtarens död eller flyttat till Finland inom ett år efter förmånslåtarens död. Kravet på bosättningstid gäller dock inte en förmånslåtare som vid sin död inte hade fyllt 19 år eller en efterlevande make som vid förmånslåtarens död inte hade fyllt 19 år.

När förordningen om social trygghet tillämpas beaktas vid behov personens försäkringsperioder i någon annan stat när bosättningstiden enligt 1 och 3 mom. räknas ut, förutsatt att personen har varit bosatt i Finland minst ett år.

65 §

Avbrytande av förmån på grund av flyttning utomlands

Om en förmånstagare flyttar utomlands för att bosätta sig där, *avbryts utbetalningen av förmånen från ingången av månaden efter flyttningen.*

flyttningen, om inte förmånstagaren omedelbart innan han eller hon flyttade utomlands varit bosatt i Finland i ett års tid.

När förmånstagaren har återvänt till Finland för att bosätta sig här börjar den förmån som avbrutits betalas ut från ingången av månaden efter den under vilken förmånstagaren återvände. Förmånen betalas retroaktivt för högst sex månader före meddelandet om att förmånstagaren återvänder.

När förmånstagaren har återvänt till Finland för att bosätta sig här börjar den förmån som avbrutits betalas ut från ingången av månaden efter den under vilken förmånstagaren återvände. Förmånen betalas retroaktivt för högst sex månader före meddelandet om att förmånstagaren återvänder.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Folkpension som för en i Finland bosatt person har börjat innan denna lag trätt i kraft beräknas på det sätt som förutsätts i artikel 58 i förordningen om social trygghet på ansökan av pensionstagaren eller när pensionen justeras vid lagens ikraftträdande eller vid en senare tidpunkt. Om pensionstagaren vid ikraftträdandet av lagen är bosatt i en stat som tillämpar förordningen om social trygghet, avbryts utbetalningen av folkpensionen vid ikraftträdandet. När förmånstagaren har återvänt till Finland för att bosätta sig här börjar den förmån som avbrutits betalas ut från ingången av månaden efter den under vilken förmånstagaren återvände. Förmånen betalas retroaktivt för högst sex månader före meddelandet om att förmånstagaren återvänder. En avbruten pension upphör utan särskilt beslut, om det inte inom två år från avbrottet framställts krav på att pensionen ska betalas.

Ett beslut som Folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av 65 §, sådan den lydde innan denna lag trädde i kraft, om utbetalning av en förmån i ett år från flyttningen utomlands, gäller trots bestämmelserna i denna lag under den tid som anges i beslutet.